1938 ий
6
МАРТ
№ 21 (404)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Чыла элласэ пролэтар-шамыч, ушныза!

Рвэзэ КОММУНИСТ

ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган

ПРАВО-ТРОЦКИСТСКИЙ БАНДЫН ЧУДОВИЩНЭ ЗЛОДЭЙАНЬЫЖЭ

Тэнгэчэ СССР Вэрховный Суд Войэннэ Коллэгийын судэбнэ засэданьыштыжэ „право-троцкистский блокын" пашажэ дэнэ обвинитэльнэ заклэчэньым оглашатлымэ ыльэ. Подсудимый тэнгылыштэ шинчышэ заговорщик-шамычын ыштымэ нигукам колдымо злодэйаньышт нэргэн колын, чумыр совэт эл, чумыр шэмэр айдэмэ тукым чытырналтыт.

Айдэмэ тӱсын кэч могай подобийжымат йомдарышэ, родинан нинэ измэнникшамычын нимогай прэступлэньэ ончыланат шогалын огытыл.

„П р а в о - троцкистский блок" шкэнжын прэступно радамыштыжэ троцкист, правый, зиновйэвэц, мэньшэвик, эсэр, буржуазнэ националист, кугыжан охранкын провокаторжо-шамычым—айдэмэ тукымын чумыр ӱпшалтшэ косажым, чыла отщэпэнэцым, чыла шакшэ измэнникым ушэн. Нуно иностраннэ развэдкэшамычын службыштышт лийын, родинам ужалэныт. Совэт элыштэ капитализмым уэш пӧртылтымым шуктышашлан, нуно нимогай срэдства дэчат йырнэн огытыл. Нуно шкэныштын цэлыштым шуктышашлан, колышо кап дэнэ лийшэ курык да калык вӱр дэнэ лийшэ тэныз-шамыч гоч тошкал кайнэшт ыльэ. Прэдатэль дэн измэнник - шамыч, нунылан Совэт элыштэ нигӧлан эҥэртышашыштэ палэн, шкэныштын чумыр ӱшанымашыштым фашист агрэссор - шамычын вооружонно полшымыштлан пыштэныт. Заговорщикшамычлан тидэ полшымаш СССР-ым ужашлымэ да тудын дэч Украиным, Приморьйэм, Бэлоруссийым, Срэднэ Азиатский рэспублик-шамычым, Грузийым, Армэний дэн Азэрбайджаным кӱрлын налмэ условийэш сӧрымӧ ыльэ.

„П р а в о - троцкистский блок" калыкым пиктышэшамычын блокышт, тудын коварнэ, эн шыдэ, шакшэ тушманжэ - шамычын блокышт ыльэ.

Чумыр заговорым вуйлатымаштыжэ, право - троцкистский подпольйым вуйлатышэ Бухарин дэн Рыков шогэныт. Нунын вигак ончыктымышт почэш дивэрсионно акт-шамыч организоватлалтыныт, Совэт эл экономикын чыла тӱрлӧ областьыштыжат, врэдитэльствэ ыштылтын, тэррористичэский акт-шамыч организоватлалтыныт. Нуно Иуда-Троцкий дэнэ вигак кылдалт шогэныт, шкэныштын чыла прэступно пашаштым тудын дэнэ кэлшэн ыштэныт.

Право-троцкистский заговорщик - шамыч калыклан шотдымо эҥгэкым кондэныт. Шпион Чэрнов да тудын кампаньыжэ вольыкым пытарэныт, колхоз дэн совхоз пасулаштэ врэдитэльствым организоватлэныт, колхозникым нимо дэч поснэ кодаш, урожайым волташ, трудодэньын акшым волташ уло вийышт дэнэ тыршэныт. Шпион Гринько да тудын подручныйжэ-шамыч финансэ политик областьыштэ подрывной пашам ыштэныт. Совэтский тэнгэм лушташ тыршэныт, пашаэз дэн служащийшамычлан пашадар пумым кучэн шогэныт, аныклымэ кассэ-шамычын пашаштым пужгалэныт. Коопэрацийыштэ опэрироватлышэ шпион да кугыжан охранкын ожнысо провокаторжо Зэлэнский дэн тудын бандыжэ йалышкэ ходовой сату каймым лӱмын чараклэныт, государственнэ срэдствам шалатылыныт.

Право-троцкистский заговорщик - шамычын нинэ чыла врэдитэльский пашаштын цэлышт раш: шкэныштын шакшэ пашаштым успэшнэ шарышашлан, калыкын совэт власть ваштарэш кэлшыдымашыжым луктaш.

Калыкын эн шыдэ тушманжэ-шамыч, нуно калыкшамыч массылан утларак амыртэн пуаш, врэдитлаш, шэмэр - шамычын интэрэсыштым шыгырэмдаш, мэмнан партий дэн совэт правитэльствын шэмэр-шамыч массын благосостойаньыжым эрэак нӧлталтмашкэ виктарӓлтшэ чыла мэроприйатыыштым к ӱ р л а ш тыршэныт.

Слэдствий тичмаш рашлык дэнэ установитлэн: троцкист дэн правый-шамычын чудовищнэ прэступлэньышт нунылан случайность лийын огыл. Ындэ опровэргатлаш лийдымын доказатлымэ: Бухарин, да „лэвый" коммунист манын лӱмдалтшэ - шамыч кокла гыч тудын подручныйжэшамыч, эшэ 1918 ийыштак эсэр-шамыч дэнэ пырльа, Троцкийын участвоватлымыжэ дэнэ, Лэнин ваштарэш заговорым организоватлэныт. Опровэргатлаш лийдымын доказатлымэ: Лэнинын лӱйшӧ эсэрка Каплан эсэр-шамычын ончыктымышт почэш вэлэ огыл, но „лэвый" коммунист-шамычын лидэржэ—Бухаринын ончыктымыжо почэшат ыштэн. „Лэвый" эсэршамыч партий ЦК-н ожнысо члэнжэ Карэлин, „лэвый" коммунист-шамыч дэнэ, да тидэ шотышто Бухарин дэнэ, кэлшымаш мутланымаш нэргэн ойлымаштыжэ ончыктыш: „Бухаринын прэдложэньыжэ тыгай ыльэ—правитэльствым арэстовайымашэш-шогалаш огыл, а Совэт власть вуйлатышэшамычым, да эн ончычак Лэнин дэн Сталиным, физичэский пытарымым эртараш".

Кок тӱс дэн вэроломствын тидын дэч утларак шуко примэрым айдэмэ тукымын историйыштыжэ муаш йӧсӧ!

Слэдствий дэнэ т у г а к опровэргатлаш лийдымын доказатлымэ: Иуда - Троцкий 1921 ий гычак гэрман развэдкын агэнтшэ, а 1926 ий гыч англиский „интэллижэнс-сэрвис" развэдкынат агэнтшэ ыльэ. Матэрый шпион право-троцкистский заговорым вуйлатымаштэ! Измэнник, отщэпэнэц дэн подлэц - шамычын достойно главарьжэ!

Троцкий, Бухарин, Рыков бандын ыштымэ чудовищнэ злодэйаньын цэпшэ чынак градиозно.

Тидэ нуно Сталин, Молотов, Каганович, Ворошилов, Йэжов йолташ-шамыч ваштарэш тэррористичэский актым йамдылэныт. Троцкистско - бухаринский мэрзавэц-шамыч пламэнный рэвольуционэр—большэвик Сэргэй Миронович Кировын чаплэ, йандар илышыжым кӱрлыныт. Тидэ нуно Вӓчэслав Рудольфович Мэнжинскийым вурс гай пэнгыдэ чэкистым, Лэнин-Сталин партийын ӱшанлэ эргыжым злодэйски пуштыныт. Тидэ нуно партийын ик эн йӧратымэ вуйлатышыжым—Валэриан Владимирович Куйбышэвым пуштыныт. Тидэ нуно ончычак шонымо план почэш, мэмнан гэниальнэ писатэльнам, Алэксэй Максимович Горькийым пуштыныт.

Право-троцкистский заговорщик - шамычын кидышт дэч колышо совэт калыкын вэликий эргыжэшамычын йандар вӱрыштым злодэй-шамыч шкэныштын чумыр шэм вӱрышт дэнэ мушкын колтэн огыт кэрт. Родина дэч Кировын, Мэнжинскийын, Куйбышэвын, Горькийын свӓтой илышыштым пушшын налшэ палач дэн прэдатэльшамычын лӱмышт курымэшлан каргымэ лийжэ.

Расплатэ шагат шуын. ССР Ушэм Вэрховный Суд ончылан измэнник, прэдатэль, пуштэдышэ, вор, палач, шпион, провокаторшамыч мутым кучат. Совэт калыкын каратлышэ кидшэ, родинан честь дэн нэзависимостьшо ӱмбак кэржалт-

(Мучаш 2-шо могырышто)

Марий АССР Исполкомын IX-шэ Сэссийжэ

3-4 мартыштэ Марий АССР Исполкомын засэданьэ залэшыжэ Марий АССР Исполнитэльный Комитэтын IX-шэ Сэссийжэ эртыш.

Сэссий тыгай пашам ончэн: 1) „Марий АССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньэ" проэкт; 2) организационный йодыш.

Марий АССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн положэньэ нэргэн докладым рушла Марий АССР Исполнитэльный Комитэт прэдсэдатэль пашам шуктэн шогышо Н. Н. Бусыгин йолташ, марий йылмэ дэнэ Марий АССР прокурор В. Н. Быстрьаков йолташ ыштэн.

Прэнийыштэ 24 йэҥ кутырэныт. Нунын кокла гыч Вэрховный Совэтын дэпутатлэ - шамыч: **Игнатьйэв Фэдоров, Орэхов, Микэркин, Толстова** йолташмыт, адак **Шэстакова** (У-Торйал р-н), **Орэхова** (Оршанкэ р-н), **Пчолкина** (Звэнига р-н), **Никитина** (Морко р-н) да тулэч моло йолташ-шамычат кутырэныт.

„Марий АССР Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньым" ик йӱк дэн утвэрдитлымэ.

Варажым организационно вопрос-шамычым ончымо.

Марий АССР гыч вэс вэрэ каймылан кӧра Врубльэвский дэн Ваньутов йолташмытым Исполком члэн гыч корандымэ.

Марий АССР Исполком прэзидиум кандидат члэн гыч Румьанцэв дэн В. Н. Быстрьаковым члэнын ик йӱк дэнэ кусарымэ.

Марий АССР Исполкомын прэзидиумышкыжо тыгай члэн Исполком-шамычым: Абрамов, Данилов, Флорэнцэв, Димитрийэв Фокэйэв йолташмытым сайлымэ.

СССР Вэрховный Совэт дэпутат А. И. Фэдоров йолташ.

Марий АССР Исполкомын замэститэль пашам шуктэн шогаш Вэрховный Совэт дэпутат **А.И.Фэдоров** йолташым утвэрдитлымэ.

Марий АССР Исполкомын сэкрэтарьлан **Н. К. Альшинскийым** утвэрдитлымэ. МАССР ОНО вуйлатышылан **И.Д. Данилов** йолташым утвэрдитлымэ.

МАССР зэмэльный отдэл вуйлатышылан **Н. Д. Димитрийэв** йолташым утвэрдитлымэ.

МАССР тазалык ончымо пӧлка вуйлатышылан **И. Н. Миронов** йолташым утвэрдитлымэ.

МАССР социальнэ обэспэчэньэ отдэл вуйлатышылан **И.В.Пчолкин** йолташым утвэрдитлымэ.

МАССР госплан прэдсэдатэльлан Флорэнцэв йолташым утвэрдитлымэ.

Учэбнэ завэдэнийласэ ВЛКСМ комитэт члэн-шамыч коклаштэ обӓзанностьым шэлмэ нэргэн

ВЛКСМ ЦК-н ончыктымыжо почэш учэбнэ завэдэнийласэ ВЛКСМ комитэт-шамыч обӓзанностьым комитэт члэн-шамыч коклаштэ тыгай участкэ дэнэ шэлын пуаш: а) ПОЛИТУЧОБО; б) АГИТАЦЭ; в) КУЛЬТУРНО-МАССОВЫЙ; г) УЧЭБНЭ ПРОИЗВОДСТВЭННЭ; д) „КУШТЫЛГО КАВАЛЭРИЙ".

Йужо комитэтын 3 комитэт члэн вэлэ гын, тидэ обӓзанность-шамычым иктыш ушэн пуаш.

Сайлымэ нэргэн положэньым тунэмыт

Ронго район „Киров" колхозышто „РСФСР Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньэ" тунэммашым сайын организоватлэныт. Агитаторлан Вэдэрников А. йолташ ышта. Тудо шкэ пашажым йӧрата. Колышташ т о л ш о колхозник-шамыч тудын кутырымыжым йӧратэн колыштыт.

Булыгин Ник.

РСФСР Вэрховный Совэтыш сайлаш йамдылалтыт

„Азнур" к о л х о з ы ш т о (Ронго район) „РСФСР Вэрховный Совэтыш сайлымэ нэргэн Положэньым" тунэммаш паша сай шындалтын. Колхозник дэн колхозница-шамыч избиратэльный законым тунэмаш чыланат коштыт. Избиратэльный законым комсомолэц С. И. Никитин йолташ сай умландара.

Козырэва.

Пуштэдышэ, шпион, прэдатэль-шамыч „право-троцкистский блок“ Н. И. Бухарин, А. И. Рыков, Г. Г. Йагода, Н. Н. Крэстинский, Х. Г. Раковский, А. П. Розэнгольц, В. И. Иванов, М. А. Чэрнов, Г. Ф. Гринько, И. А. Зэлэнский, С. А. Бэссонов, А. Икрамов, Ф. Ходжайэв, В. Ф. Шарангович, И. Т. Зубарэв, П. П. Буланов, Л. Г. Лэвин, Д. Д. Плэтньов, И. Н. Казаков, В. А. Максимов-Диковский да П. П. Крьючков кашакын пашашт дэнэ

ОБВИНИТЭЛЬНЭ ЗАКЛЬУЧЭНЬЫМ ЛУКМО

НКВД орган-шамычын тэргэн налмышт почэш установитлымэ: СССР дэк враждэбнэ иностраннэ государствыласэ развэдкэ шамычын заданьышт почэш тидэ паша дэнэ обвиньатлымэ-шамыч „право троцкистский блок“ манын лўмдалтшэ заговорщичэский группым организоватлэныт. Тидэ группо шкэ цэльжылан СССР-ыштэ улшо социалистичэский общэствэннэ дэн государствэннэ стройым сўмыраш, СССР-ым ужашлаш да тудын дэч кўшнӧ ончыктымо государствэ-шамычын пайдалыкыштлан Украиным, Бэлоруссийым, Срэднэ-Азиатский рэспублик-шамычым, Грузийым, Армэнийым, Азэрбайджаным да Приморьйэм кўрлын пуаш шындэныт.

Слэдствий дэнэ установитлымэ: „право-троцкистский блок“ шкэ радамыштыжэ троцкист, правый, зиновьйэвэц, мэньшэвик, эсэр шамычын подпольно антисовэтский группыштым, Украинысэ, Бэлоруссийысэ, Грузийысэ, Армэнийысэ, Азэрбайджанысэ, Срэднэ-Азиатский рэспубликласэ буржуазнэ националист-шамычым ушэн шогэн.

Тидэ эн ончычак заговорын вдохновитэльжэ-шамыч кокла гыч иктыжлан — калык тушман Троцкийлан логалэш. Тудын гэстапо дэнэ кыл кучымашыжэ 1936 ий августыштo троцкистско-зиновьйэвский тэррористичэский цэнтрым да 1937 ий йанварьыштэ антисовэтский троцкистский цэнтрым судитлымэ процэсслаштэ ситышын ончыкталтын ыльэ.

Слэдствий дэнэ раш установитлымэ: Троцкий гэрманский развэдкэ дэнэ 1921 ий гычак да английский „интэллижэнс-сэрвис“ дэнэ 1926 ий гычак кылдалтын улмаш.

Обвиньайэмый Н. Н. Крэстинский калык тушман Троцкийын вигак заданьыжэ почэш 1921 ийыштэ гэрманский развэдкэ дэнэ измэнничэский кыл кучымашкэ шогалын.

Обвиньайэмый А. П. Розэнгольц — троцкистский подпольный руководитэльжэ-шамыч кокла гыч иктыжэ — гэрманский гэнэральнэ штаблан шкэ шпионский пашажым 1923 ийыштэ, а английский развэдкылан — 1926 ийыштэ ышташ тўҥалын.

Обвиньайэмый Х. Г. Раковский — Л. Троцкийын лишыл да поснак ўшанымэ йэҥжэ-шамыч кокла гыч иктыжэ — 1924 ий гычак английский „интэллижэнс сэрвисын“ да 1934 ий гыч йапонский развэдкын агэнтшэ лийын шогэн.

Обвиньайэмый М. А. Чэрнов Гэрманийын пайдалыкшылан шкэ шпионский пашажым 1928 ийыштэ тўҥалын. Тудо палымэ эмигрант — мэньшэвик Данын инициативыжэ почэш да тудын полшымыжо дэнэ гэрманский развэдкэ дэнэ кылдалтын.

Обвиньайэмый В. Ф. Шаранговичым СССР-ыштэ шпионский пашам ышташ 1921 ийыштэ польский развэдкэ завэрбоватлэн да колтэн улмаш.

Обвиньайэмый Г. Ф. Гринько 1932 ийыштэ гэрманский дэн польский развэдкын шпионжо лийын.

„Право-троцкистский болкын“ руководитэльжэ-шамыч, тидын шотыштo обвиньайэмый Рыков, Бухарин да молат шкэныштын соучастникыштын шпионский кылыышт нэргэн тичмашыньэк палэн улыт да тидэ шпионский кыл шарымым тўрлӧ сэмын поощрӓтлэныт.

„Право-троцкистский блокын“ иностраннэ развэдкэ-шамыч дэнэ кэлшымышт тыгак тидын дэнэ кушталэмын: обвиньайэмый заговорщик-шамыч кокла гыч йужыжо кугыжан охранкын провокаторжо да агэнтшэ лийын шогэныт.

Обвиньайэмый И. А. Зэлэнский 1911 ий гыч Самарский жандармский управлэньын агэнтшэ лийын шогэн.

Обвиньайэмый Иванов шкэнжын провокаторский дэйатэльностьшым 1911 ий гыч тўҥалын, тунам тудым Тульский охранкэ вэрбоватлэн улмаш да „Самарин“ кличка дэнэ охранкын агэнтшэ лийын.

Обвиньайэмый Зубарэвым кугыжан полиций 1908 ийыштэ вэрбоватлэн улмаш.

I. Совэт государствэ ваштарэш шпионаж да родиналан измэнэ

Шакшэ тушман кашакын гнусно подрывной пашаштым обвинитэльный закльучэньыштэ пэш раш ончыктымо.

„Право-троцкистский блокын“ шуко главарьжэ-шамыч шкэ прэступно пашаштым Троцкийын виакш указаньыжэ почэш да йужо иностраннэ государствэ-шамычын гэнэральнэ штаблаштэ кумдан шонымо да разрабатыватлымэ план почэш ыштэныт.

Гэрманский развэдкын агэнтшэ — видный троцкист обвиньайэмый **Крэстинский** ойлэн:

„Нэмэц-шамыч дэнэ шпионский кыл кучымашкэ мый **Троцкийын виакш** заданьыжэ почэш кайэнам, тудо мланэм тидэ шотыштo гэнэрал Сэкт дэнэ кутырымашым тўҥалаш кўштэн...“

(т. 3, л. д. 102).

Умбакыжэ **Крэстинский** ончыктэн:

„Гэнэрал-шамыч Сэкт да **Хассэ** дэнэ мэ тидын нэргэн договоритлэн улына: Рэйхсвэрын командироватлымэ развэдчик-шамычым чаракдэ колтылмо дэнэ, СССР тэрриторийэш йатыр опорный развэдыватэльнэ пунктым ыштымаштэ Рэйхсвэрлан полшаш тўҥалына да мэ Рэйхсвэрым развэдыватэльнэ матэриал-шамыч дэнэ снабжатлаш тўҥалына, вэс сэмынжэ просто каласаш гын, нэмэцкий шпион лийына...“

(т. 3, л. д. 102).

Л. Троцкийын да СССР-ысэ троцкистский организацийын фашистский круг дэнэ соглашэньышт улмым да гэрманский развэдкын ончыктымыжо почэш СССР-ыштэ подрывной поражэнчэский паша ыштымым слэдствийыштэ тидэ паша дэнэ обвиньатлымэ моло-шамычат признатлэныт.

Антисовэт заговор участник-шамыч, **Л. Троцкийын** линийжэ дэнэ кэлшышын, вэс фашистский агрэссорланат — Иапонийлан ориэнтироватлалтыныт.

„Право-троцкистский блок“ составыш пурышо буржуазнэ-националист-шамычын группыштат иностраннэ развэдкэ дэнэ пэш чак кылдалтыныт ыльэ.

„Право-троцкистский блокыш“ ушнышо пурла-шамыч антисовэтский группын чыла прэступно пашашт ончыкта: пурла-шамыч тидэ заговорышто участвоватлышэ моло сэмынак иностраннэ гэнэральнэ штаб-шамычын агэнтурышт лийыныт.

Тидым обвиньайэмый Бухарин тўрыс признатлэн‘, тудо тэвэ мом ончыктэн:

„Троцкийын нэмэцкий фашист-шамыч дэнэ пэрэговор ыштымыж да нунылан тэрриториальнэ утступкым ышташ мут пумыж годым, мэ пурла-шамыч, тунам троцкист-шамыч дэнэ блокышто лийын улна ыльэ. Радэк мланэм ойлэн: блокын власть дэк толмо тўҥ шансылан Гэрманий да Йапоний дэнэ крэдалмаш сарыштэ СССР поражэньым Троцкий шотла да тидэ поражэньэ дэч вара Гэрманийлан Украиным, а Йапонийлан Дальный Востокым пуаш прэдлагатла. Тидын нэргэн мланэм Радэк 1934 ийыштэ ойлэн...“

(т. 5, л. д. 107).

Обвиньайэмый Рыков ончыктэн:

„Мэмнан поражэнчэский позиций шотыштo манаш гын, тудын дэн Бухарин тўрыс кэлшэн да тидэ позиций вэрч мэмнан дэчат эшэ утларак рэзкын высказыватлэн. Мутлан, сар лиймэ годым нэмэц-шамычлан фронтым почмо идэйым имэннэ тудо формироватлэн да тудлан прэдложэньым пуэн.“

(т. 1, л. д. 152).

Шкэныштын прэступно замыслыштым илышыш пуртэн, иностраннэ фашистский развэдкэ-шамычын вийакш дирэктивышт почэш антисовэтский заговорщик-шамыч Совэт Ушэмын посна рэспубликлаштышт, крайлаштышт да областьлаштышт дивэрсионно да врэдитэльский пыжакш кумда сэтьым организоватлэныт, тушко промышлэнностьын, транспортын, йал озанлыкын да товарооборот систэмын йатыр прэдприйатьыжым авалтэныт.

Сар жапыштэ мэмнан фронтым нинэ фашистски государствэ-шамычын армийыштлан прэдатэльски почын пумо нэргэн фашистский круг дэнэ кэлшымашым ыштэн, право-троцкистский заговорын участникшэ-шамыч Йошкар Армийын — оборонно промышлэнностьын матэриальнэ тэхничэский базыжым подрыватлаш йамдылэныт.

Слэдствий дэнэ установитлымэ: йатыр тыгай дивэрсионно да врэдитэльский акт-шамыч калык озанлыкын тўрлӧ отраслыштыжэ заговорщик-шамыч дэнэ ышталтыныт.

II. Совэт государствын дэйатэльжэ-шамычым С. М. Кировым, В. Р. Мэнжинскийым, В. В. Куйбышэвым, А. М. Горькийым пуштмаш, 1918 ийыштэ В. И. Лэнин ваштарэш заговор

Шпионаж, врэдитэльствэ, дивэрсий, кулацкий восстаньэ мэтод-шамыч дэнэ совэт стройым сўмыралаш ўшан укэлан кӧра, право-троцкистский заговорщик-шамыч, СССР дэк шыдэ да изнависть дэнэ авалталтын, правитэльствэ дэн ВКП(б) руководитэль-шамыч ваштарэш тэррористичэский актым йамдылымашкэ да шуктымашкэ куснэныт.

„Право-троцкистский блок“ тэррор корныш 1932 ийыштэ шогалын, манын слэдствийыштэ Бухарин признатлэн.

Тидэ шакшэ кашак партий дэн правитэльствэ вуйлатышэ-шамычым эн ондак Сталин, Молотов, Ворошилов йолташмытым пушташ йамдылалтыныт.

(Мучаш 3-шо могырышто)

*) Обвинитэльнэ закльучэньэ гыч кўчыкын пэчэтлэна.

ПРАВО-ТРОЦКИСТСКИЙ БАНДЫН ЧУДОВИЩНЭ ЗЛОДЭИАНЬЫЖЭ

МУЧАШ

шэ, чудовищнэ злодэйаньым ыштышэ, шкэ кидыштым пэш шуко жэртван вўрышт дэнэ йошкартышэ мэрзкий прэступник-шамычым нимогай тайныдымаш дэч посна пытара.

Сталинский Нарком Николай Иванович Иэжов вуйлатымэ почэш доблэстнэ Совэт развэдкэ заговорым почын, прэступник-шамыч ўмбач маскым кушкэднальн, мэмнан родина дэн совэт калыкым нигунам колдымо энгэк дэч утарэн.

Тўньамбал фашизм ваштарэш кучэдалмаштэ эшэ ик кугу сражэньым модын налмэ.

Сталин йолташ партий Цэнтральный Комитэтын 1937 ий фэвраль-мартысэ Плэнумыштыжо ойлэн:

„Ындэ, мый шонэм, чылалан раш: тэнийсэ врэдитэль дэн дивэрсант-шамыч, нуно кэч могай флаг дэнэ, троцкистский альэ бухаринский дэнэ, маскироватлалтыт гынат, пашазэ движэньыштэ политичэский тэчэний улмыштым шукэрак чарнэныт, нуно профэссиональнэ врэдитэль, дивэрсант, шпион, пуштэдышэ-шамычын принципдымэ да идэйдымэ бандышкышт савырнэныт. Раш, нинэ господа-шамычым, пашазэ классын тушманышт сэмын, мэмнан родиналан измэнник-шамыч сэмын, чаманыдэ громитлаш да куклаш вэрэштэш“.

Злодэй-шамычлан нимогай чаманымаш! Вэликий Совэт калык шакшэ выродко-шамыч дэк свӓщэннэ ужын кэртдымаш дэнэ тэмын. Калык шыдын чылажымат шалатышэ толкынжо троцкистско-бухаринский пунышкышым мландэ ўмбач ўштыл шуа!

Совэт Ушэмын эрыкан калыкшэ-шамыч социализм вэрч пэш кугу кучэдалмаштэ сэҥэн налмышт гыч ик изи падрашымат нигӧлан огыт пу. Фашист агрэссор-шамыч — троцкистско-бухаринский злодэй-шамычын озашт дэн сойузникышт тидын нэргэн шарнэн шогышт.

(„Правдан“ 3-шо мартысэ ончыл статьажэ).

ОБВИНИТЭЛЬНЭ ЗАКЛЬУЧЭНЬЭ

МУЧАШ

Слэдствий дэнэ установитлымэ: 1934 ий 1 дэкабрьыштэ лэнинградский троцкистско-зиновьэвский тэррористичэский цэнтрын шуктымо С. М. Кировым злодэйский пуштмаш тугак „право-троцкистский блокын" рэшэньыжэ почэш шукталтын ульэ.

Слэдствий дэнэ установитлымэ: тидэ злодэйский пуштмашын ик соучастникшэ обвиньайэмый **Иагода** улмаш. Тудо тэвэ мом ончыктэн:

„С. М. Кировым пуштмаш заговор цэнтрын рэшэньыжэ почэш йамдылалтмэ нэргэн мый ончылгоч **Иэнукидзэ** дэч шинчэнам. Тидэ тэррористичэский актым организоватлашлан чараклаш огыл манын **Иэнукидзэ** мланэм тэмлэн да мый тидлан кэлшэнам. Тидлан лийын мый Лэнинградгыч **Запорожэцым** ўжыктэнам да С. М. Киров вашталэш йамдылымэ тэррористичэский актлан чаракым ышташ огыл, манын указаньым пуэнам".
(т. 2, л. д. 209).

Слэдствий дэнэ установитлымэ: **А. М. Горький, В. Р. Мэнжинский** да **В. В. Куйбышэв** „право-троцкистский блок" обйэдиньонно цэнтрын заданьыжэ почэш шуктымо тэррористичэский актын жэртвыжэ лийын колэныт.

Тидэ злодэйский замысэлым вигак шуктышо шотэш обвиньайэмый **Иагода** тидэ паша дэнэ обвиньатлымэ д-р **Л. Г. Лэвиным, А. М. Горькийын** ожнысо домашний врачшым, профэссор **Д. Д. Плэтьовым, А. М. Горькийын** сэкрэтарьжэ **П. П. Крьучковым** да шкэнжын сэкрэтарьжэ **П. П. Булановым** шупшылын.

А. М. Горькийым да **В. Б. Куйбышэвым** пуштмо пашаштэ вигак участвоватлышэ обвиньайэмый **Плэтньов** ончыктэн:

„Элын йужо политичэский руководитэльжэ-шамычын физичэский пытарымаштэ мый тудлан полшышаш улам манын **Йагода** мланэм зайавитлыш. **В. В. Куйбышэвым** да **А. М. Горькийым** эмлышэ врач улмо шкэ положэньэм дэнэ пайдаланаш да нуным колымашкэ вашкэ шукташ тудо мланэм вигак кўштыш.

Йагодан тидэ шучко заданьыжым налын, мый доктор **Лэвин** дэнэ пырльа **А. М. Горькийым** да В. В. Куйбышэвым пуштмо планым ыштышна." (т. 18, л. д. 72, 73).

Слэдствийыштэ обвиньайэмый **Лэвин** дэнэ **Плэтньов А. М. Горькийым** да **В. В. Куйбышэвым** колымашкэ практичэский кузэ нуно шуктымыштым раш ончыктэн пуэныт.

Тыгак слэдствий дэнэ установитлымэ: **В. В. Куйбышэвын** колымыжым организоватлымаштэ тугак **В. В. Куйбышэвын** сэкрэтарьжэ — обвиньайэмый **Максимов** активнэ участвоватлэн.

Иагодан вигак указаньыжэ почэш обвиньайэмый доктор **Лэвин** дэн доктор **Казаков** тугак ОГПУ прэдсэдатэль **В. Р. Мэнжинскийым** пуштыныт.

В. Р. Мэнжинскийым колымашкэ вашкэ шукташ кўлмо нэргэн обвиньайэмый **Иагодан** нунын дэнэ мутланымэ содэржаньыжым каласкалэн пуэн, обвиньайэмый **Казаков** ончыктэн:

„**Йагода** дэнэ тидэ мутланымаш дэч вара мый **Лэвин** дэнэ пырльа **Р. В. Мэнжинскийым** эмлаш тугай мэтодым ыштышым, кудо фактичэски тудын пытарыш вийжым шалатэн да вашкэ колымашкэ шумым лишэмдэн. Фактичэски тыгэракын, мый да **Лэвин В. Р. Мэнжинскийым** пуштын улына.

Мый шкэмын ыштымэ лизат-шамыч смэсьым доктор **Лэвинлан** пушым. Тидэ алколоид-шамыч дэнэ ушымаштэ млання кўлэш рэзультатыш, вэс сэмынжэ **Мэнжинскийым** фактичэски пуштмашкэ шуктыш. (т. 19, л. д. 51 об.).

Тидым обвиньайэмый-шамыч **Л. Г. Лэвин** дэн **П. П. Буланов** тўрысынак пэнгыдэмдэныт.

Обвиньайэмый **Йагода**, тудым СССР Внутрэннэ паша Калык Комиссар паша гыч лукмо дэч вара, тыгак СССР Внутрэннэ паша Калык Комиссар **Н. И. Йэжов** йолташым пуштышлан мэрым приниматлэн.

Обвиньайэмый **Иагода Н. И. Иэжов** вашталэш тэррористичэский актым вашкэрак ышташ тудым тарватышэ причиным шкэ показаньыштыжэ тыгэ умылтара:

„НКВД паша гыч мыйым корангдымаш, мыйын вэрыш **Иэжовын** толмыжо мэмнан заговорын тўрысньэк пытымыжым ончыктэныт, вэт антисовэтский организацийын кадржым кырэн шалатымаш дэч кучаш ок лий лийэш, **Иэжов** чыла пургэт муэш. **Иэжов** дэч утаралташ кўлэш. Тидэ мыйын толмо йэдинствэннэ рэшэньэ ыльэ, да тудым мый рэшитэльнэ йамдылаш тўгалнам..."
(т. 2, л. д. 141—142).

Обвиньайэмый **Иагода** дэн обвиньайэмый **Булановын** признаватлымышт гыч палэ: **Н. И. Иэжовым** лўмын йамдылымэ йад дэнэ отравитлэн пуштэш прэдполагатлалтын.

Слэдствий дэнэ установитлымэ: 1918 ийыштак, Октьабрьский рэвольуций дэч вара вигак, Брэстский мирым заклучитлымэ жапыштэ, **Бухарин** да тудын „лэвый" коммунист-шамыч манмэ группыжо дэн Троцкий шкэ группыжо дэнэ „лэвый" эсэр-шамыч дэнэ пырльа Совэт правитэльствын главажэ **В. И. Лэнин** вашталэш заговорым организоватлэныт.

Слэдствий матэриал гыч палэ **Бухарин** дэн моло заговорщик-шамыч Брэстский мирым кўрлаш, совэт правитэльствым сўмырал шуаш, **В. И. Лэниным, И. В. Сталиным** да **Я. М. Свэрдловым** арэстоватлаш да пушташ, да маскироватлалтшаш вэрч шкэнынштым тунам „лэвый" коммунист манын лўмдышо бухаринэц, троцкист дэн „лэвый" эсэр-шамыч гыч у правитэльствым сформироватлаш шкэнынштын цэльышт улмаш.

1918 ийыштэ **В. И. Лэнин** вашталэш заговорышто **Л. Троцкийын** рольжо нэргэн **Бухарин** ончыктэн:

„Пэрэворот да партийнэ дэн совэт вуйлатымашын опрэдэльайуций фигуржо-шамычым — **Лэниным, Сталиным** да **Свэрдловым** арэстоватлымэ идэй тидэ жаплан уэш шочын, тидэ кана **Троцкийын** инициативыжэ почэш. Тудлан „лэвый" эсэр-шамычын прэдложэньышт, очыни, мыйын шонымэм сэмын, **Пятаков** дэч палэ лийын", (т. 5, л. д. 124).

1918 ий 30 августышто **В. И. Лэнинын** илышыжэ ўмбак эсэровка тэррористка **Ф. Капланын** ыштымэ злодэйский покушэньыжэ — **Н. И. Бухаринын** вуйлатымэ „лэвый" коммунист-шамычын да нунын сообщникыштын — „лэвый" дэн правый эсэр-шамычын прэступный замыслыштын обвиньайэмый **Бухаринын** инициативыжэ почэш шуктымын вийакш рэзультатшэ.

Обвиньэньэ формул

Слэдствий установитлымылан шотла.

1. 1932-33 ийлаштэ СССР дэк тушман иностраннэ государствэ-шамычын развэдкыштын заданьышт почэш тидэ паша дэнэ обвиньатлымэ-шамыч „право-троцкистский блок" манмэ заговорщичэский группым ыштэныт. Тидэ группо шкэ ончыланжэ тыгай цэльым шындэн: иностраннэ государствэ-шамычлан пайдалын шпионаж, ончыктымо иностраннэ государствэ-шамычлан пайдалын врэдитэльствэ, диверсий, тэррор, СССР-ын войэннэ куатшым кўрлмаш, нинэ государствэ-шамычын СССР ўмбак войэннэ нападэньэ провокаций, СССР ын сэнгалтмыжэ, СССР-ым ужашлымаш да тудддэч Украинам, Бэлоруссийым, Срэднэ-Азиатский рэспублик-шамычым, Грузийым Армэнийым, Азэрбайджаным да Дальний-Востокышто Приморьэм кўрлын налаш дэ, пытартышлан, СССР-ыштэ улшо социалистичэский общэствэнный дэн государствэннэ стройым сўмыралаш, СССР-ыштэ капитализмым да буржуазий властьым пӧртылташ.

2. Право-троцкистский болк шкэнжын прэступный замысэлжым шукташлан икмыньар иностраннэ государствэ-шамыч могыр пашым вооружонно полышым налшашлан лийын нунын дэнэ сношэньыш пурэн.

3. Право-троцкистский блок нинэ государствэ-шамычлан пайдалын эрэак шпионажым ыштэн, иностраннэ развэдкэ-шамычын паш важнэ государствэннэ сэкрэтнэ свэдэньэ-шамыч дэнэ снабжатлэн.

4. Право-троцкистский блок социалистичэский строитэльствын тўрлӧ отраслылаштыжэ (промышлэнностьышто, йал озанлыкыштэ, кўртньӧ корно транспортышто, финансэ, коммунальнэ озанлык да моло шотышто) врэдитэльский дэн диверсионно актым шуктэн шогэн.

5. Право-троцкистский блок ВКП(б) да совэт правитэльствэ вуйлатышэ-шамыч вашталэш йатыр тэррористичэский актым организоватлылын да **С. М. Киров, В. Р. Мэнжинский, В. В. Куйбышэв, А. М. Горький** вашталэш тэррористичэский актым ыштэн шуктэн.

Чыла обвиньатлымэ-шамычын титакышт свидэтэль-шамычын ончыктымышт гыч, да тугак дэлаштэ улшо докумэнтальнэ данный дэн вэщэствэннэ доказатэльствэ дэнэ чарашкэ лэктэш да нунылан прэдйавитлымэ обвиньэньыштэ шкэныштын пўтыньэк виновныйлан шотлэныт.

Изложитлымэ нэгызэш **обиньатлалтыт:**

1) **Бухарин** Николай Иванович, 1888 ийыштэ шочшо; 2) **Рыков** Алэксэй Иванович, 1881 ийыштэ шочшо; 3) **Йагода** Гэнрих Григорьйэвич, 1891 ийыштэ шочшо; 4) **Крэстинский** Николай Николайэвич, 1883 ийыштэ шочшо; 5) **Раковский** Христиан Григорьйэвич, 1873 ийыштэ шочшо; 6) **Розэнгольц** Аркадий Павлович, 1889 ийыштэ шочшо; 7) **Иванов** Владимир Иванович, 1893 ийыштэ шочшо; 8) **Чэрнов** Михаил Алэксандрович, 1891 ийыштэ шочшо; 9) **Гринько** Григорий Фэдорович, 1890 ийыштэ шочшо; 10) **Зэлэнский** Исаак Абрамович, 1890 ийыштэ шочшо; 11) **Бэссонов** Сэргэй Алэксэйэвич, 1892 ийыштэ шочшо; 12) **Икрамов** Акмаль, 1898 ийыштэ шочшо; 13) **Ходжайэв** Файзулла, 1896 ийыштэ шочшо; 14) **Шарангович** Василий Фомич, 1897 ийыштэ шочшо; 15) **Зубарьэв** Прокопий Тимофэйэвич, 1886 ийыштэ шочшо; 16) **Буланов** Павэл Пэтрович, 1895 ийыштэ шочшо; 17) **Лэвин** Лэв Григорьйэвич, 1870 ийыштэ шочшо; 18) **Плэтньов** Дмитрий Дмитрийэвич, 1872 ийыштэ шочшо; 19) **Казаков** Игнатий Николайэвич, 1891 ийыштэ шочшо; 20) **Максимов-Диковский** Вэниамин Адамович (Абрамович), 1900 ийыштэ шочшо, 21) **Крьучков** Пэтр Пэтрович, 1889 ийыштэ шочшо,— антисовэтский заговорын активный участникшэ лийын, обвиньэньэ формулын 1—5 пунктлаштыжэ ончыктымо, РСФСР УК-н 58—1, 58—2, 58—7, 58—8, 58—9 да 58—11 статьалаштыжэ прэдусмотритлымэ пэш нэлэ государствэннэ прэступлэньым ыштэныт, а обвиньайэмый шамыч **Иванов, Зэлэнский** дэн **Зубарэв**, тиддэч посна, РСФСР УК-н 58—13 статьаштыжэ прэдусмотритлымэ прэступлэньым ыштэныт.

Кўшнӧ ончыктымылан лийын кўшнӧ ончыктымо чыла обвиньайэмый-шамыч ССР Ушэм Вэрховный Судын Войэннэ Коллэгийжылан судыш пуышашлык улыт.

В. В. Осинский, В. Н. Йаковлэва, В. Н. Манцэв, В. А. Карэлин, Б. Д. Камков, И. Н. Стуков, Г. В. Артэмэнко, И. В. Запорожэц, И. М. Саволайнэн Г. И. Сэмьонов, С. Б. Члэнов шотышто пашам посна производствыш ойрымо.

Д-р А. И. Виноградов шотышто, тудын колымыжлан кӧра, пашам производствышто чарымэ.

А. С. Йэнукидзэ шотышто пашам 1937 ий 15 дэкабрьыштэ ССР Вэрховный Судын Войэннэ Коллэгийжэ ончэн.

Обвинитэльнэ заклучэньэш ССР Ушэм Прокурор А. Вышинский подписатлэн.

АГИТАЦЭ ДЭН ПРОПАГАНДЭ ПАШАМ САИЭМДАШ

Марий-Турэк МТС пэлэнсэ комсомол организацийыштэ агитацэ дэн пропагандэ пашам нимолан йӧрдымын шындымэ. Комсомолэц-шамыч да нэсойузный молодьож нигунамат огыт тунэм. Политучобо ындэ 6 тылзэ шуэш ик канат эртаралтын огыл. Пропагандист Йайников заньатым эртараш кўлэшлан огэш шотло. Тракторист да моло пашаэ-шамычлан тунэмашышт тэхучобо организоватлымэ огыл. Комсомол комитэт сэкрэтарь Кэмэлин йолташ агитацэ дэн пропагандэ пашам да тэхучобо организоватлымашым ок аклэ.

Тыгак „Мариец" йандау завод пэлэнсэ комсомол комитэт (сэкрэтарь Данилова) агитацэ дэн пропагандэ пашам ок аклэ. Политучобо начар организоватлымэ. Нэсойузный молодьожым йӧршын мондэныт. Нунын коклаштэ массэ воспитатэльный паша чытыдымэ начар колталтэш.

Райкомол да тудын сэкрэтарьжэ Комэлина йолташ нинэ комсомол организацэ-шамычлан полышым пуаш да агитацэ дэн пропагандэ пашам сайэмдаш пэш начар полша.

Кэльшэв.

КАЛЫКЫН ШЫДЫЖЭ

ТУШМАНЛАН ШӰГАР!

Йолташ, чэкист гай лий тый йамдэ,
Вэт бдитэльность эрэ лийман!
Вэрэштэ шакшэ, хищник бандэ
Нарком Йэжовын кидшылан.

Пачаш, пачаш каргалтшэ тукым,
Укэ пощадэ тӧмдалан!
Мэ пуэна тидлан вашмутым;
Каргаш тушманым курымлан!

Бухарин, Рыков сволоч-шамыч,
Да моло хищник, гад кашак,
Совэт Ушэмым шэлын налын
Тэ шонышда толаш адак.

Тӧчэн коштда тэ тӱрлӧ сэмын
Капитализмым пӧртылташ.
Тэндан шӱм-чон йад дэнэ тэмын
Мэмнан элнажым пытараш.

Укэ, ок воч Приморьйэ, Грузий,
Армэний дэн Азэрбайджан;
Ни Украинэ, Бэлоруссий,
Укэ, ок пэрнэ гад кидлан!

Элна ӱмбакэ пирэ сэмын
Тэррор дэн лэкда тэ каргаш.
Мыньар пуштда мэмнан шӱмбэлым,
Мыньар тэ шонышда пушташ!

Тэндан кид дэн дэкабрь водын
Йӧралтын Киров—шэргэ таҥ!
Тэ Лэнин дэнэ Сталин вождым
Пушташ тӧчэнда пэш чойан.

Мэнжинский, Куйбышэв, Горький!
Вэт пуштыч гад кашак тэндам.
Укэ, пырчат чыташ вэт ок лий,
Мэ ӱчым шуктэна тидлан!

Мэ шӱдӧ миллионно эл пашазэ,
Крэстйан, интэллигэнт—чылан
Мэ йодына вик тачэ кажнэ:
Пульам тушманын шӱмжылан!

В. РОЖКИН.

ПУШТЭДЫШЭ-ШАМЫЧЛАН ПОЩАДЭ УКЭ

(Косолап район Марий Бильамор пэдучилищыштэ тунэмшэ - шамычын тӱшка погынымашэш лукмо рэзольуцийышт гыч)

„Родинам ужалышэ подлый троцкистско-бухаринский гад кашакым позор дэнэ клэймитлаш тиддэч коч нимогай шакшэ шомакымат огына му.

Тушман-шамыч шкэ вӱран кидыштым мэмнан вождьна—Сталин йолташ ӱмбак нӧлталаш тӧчэныт, славнэ нарком Йэжов йолташым пуштнэшт улмаш, партий да правительствын руководительышт ӱмбак покушатлэныт.

Доблэстный совэтский развэдчик-шамычлан, стальной нарком Йэжов йолташлан мэрзавэц кашакым жапыштэ тӱжвак лукмыштлан тау. СССР Вэрховный судын Војэнный Коллэгийжэ дэч нинэ айдэм тӱсым йомдарышэ, прэдатэль, родиным ужалшэ, измэнник орам лӱйаш приговоритлаш йодына".

Бандит-шамычым мландэ ӱмбач ӱштылман

Йошкар-Ола чодра заводын пашазэ, пашазэ ӱдрамаш да служышо-шамыч 28 фэвраль кэчын 2 часат 30 минутышто право-троцкистский бандын чудовищный злодэйаньышт нэргэн клубыш сообщэньым колышташ погынэныт. Подсудимый тэнгылыштэ шинчышэ заговорщик-шамычын шакшэ пашашт нэргэн сообщэньым заводын завкомжо Макаров йолташ ыштыш.

„Иуда-Троцкий дэнэ вигак кылдалт шогышо-шамыч Бухарин, Рыков, Гринько дэн Чэрнов шпион кашак да моло подлый измэнник тӱшка калыкын эн шыдэ тушманжэ - шамыч улыт,—манэш Макаров йолташ.—Кум пачаш каргымэ шамыч мэмнан славнэ вождьна-шамычым—Сталин, Ворошилов, Молотов, Йэжов йолташмытын илыштым кӱрлнэштыльэ. Нинэ мэрзавэц кашак мэмнан шэргэ Мэнжинский, Куйбышэв да Горький йолташмытым пуштыныт. Сандэнак нуныллан нимогай чаманымашат лийын огэш кэрт!"

Тиддэч вара пашазэ-шамыч кокла гыч йатыр выступатлышт. „Троцкистско-бухаринский бандын шакшэ пашажлан мэ паша производитэльностым кӱшкӧ нӧлталын, паша дисциплиным пэнгыдэмдэн, рэвольуционно бдитэльностым эшэат чот писэмдэна манэш пашазэ Волокушин йолташ.

Погынымаш ик йӱк дэнэ рэзольуцийым лукто. „Совэт калыкын эн шакшэ тушманжэ - шамычым—Бухариным, Рыковым, Йагодам, Чэрновым, Гриньком да шакшэ пыжакшын моло члэныштым лӱйаш йодына",—маныт нуно шкэ рэзольуцийыштышт.

СОВЭТСКИЙ СУД КАЛЫКЫН ШОНЫМЫЖЫМ ШУКТА

4 мартыштэ Йошкар-Ола МТС-сэ пашазэ, служышо да тракторист курсышто тунэмшэ-шамычын митингышт лийэ.

Митингыштэ лийшэ пашазэ, служышо да курсант-шамыч пунчалым луктыч. Пунчалыштэ ойлалтэш: „Право-троцкистский блокын" заговорщик-шамыч Бухарин, Рыков, Йагода, Крэстинский, Гринько да Иуда-Троцкийын тарлымэ моло шпион, диверсант, тэррорист-шамычын мэмнан элыштэ капитализмым пӧртылташ, Украиным, Закавказым, Приморьэм фашист-шамычлан ужалаш цэльым шындэныт. Мэмнан кугу элын вийжым пудыртышлан диверсийым, шпионажым, провокацийым да моло тӱрлӧ шакшэ пашам ыштылыныт. Фашист - шамычлан ужалалтшэ орышо пий кашак Кировым, Куйбышэвым пуштыныт. Нуно кугу пролэтар писатэль Максим Горькийым пуштыныт. Мэ совэтский суд дэч эн пэнгыдэ мэрым ышташ—лӱйаш судитлаш йодына.

Мэ социалист строитэльствыштэ адакат вийан кучэдалаш тӱҥалына.

Прэзрэнный гад-шамычлан пэнгыдэ мэрым ыштыман

Йошкар-Ола Марий фэльдшэрско - акушэрский школышто тунэмшэ, прэподаватэль да служышо-шамыч шэмэр калыкын шучко тушманжэ - шамычлан „право-троцкистский блоклан" лукмо обвинитэльный заклычэнийым колыштыч. Митингыш погынышо-шамыч тыгай рэзольуцийым луктыч:

— Мэ пролэтарский суд дэч прэзрэнный гад-шамычлан пэнгыдэ мэрым ышташ, Бухарин, Рыков, Чэрнов, Гринько, Йагода да моло гад кашакымат совэт законын чыла строгостьшо дэнэ судитлаш йодына.

— Мэ фэльдшэрско-акушэрский школышто тунэмшэ, прэподаватэль, служышо-шамыч шкэнан рэвольуционный бдитэльностьнам эшэ кӱш нӧлталына. Шкэнан йӧратымэ Лэнин-Сталин партий да тудын вождьшо Сталин йолташ йыр эшэ утларак чумыргэна.

С. Таныгин.

Шакшэ-шамычым лаштырташ

Йошкар-Ола элэктростанцийын пашазэ дэн служышо - шамычшэ 28 фэвральыштэ элэктростанций дирэктор Мосунов йолташын „право - троцкистский блокын" чудовищнэ гнусный пашажэ нэргэн сообщэньым колыштыч. „Фашистский наймит - шамыч — Бухарин, Рыков, Иагода да моло сволоч кашак мэмнан чаплэ, пийалан илышнам, мэмнан чыла совэт калыкым фашист - шамычлан шалаташ пунэшт ыльэ. Мэрзавэц тӱшка мэмнан пэлэдшэ родинам иностранный государствэ - шамычын колонийышкыжэ савырнэшт улмаш. Мэ, элэктростанций пашазэ дэн служышо-шамыч, родиным подлый тушманжэ-шамычым лӱйаш йодына"—маныт нуно шкэ-шт ик йӱк дэнэ приниматлымэ рэзольуцийыштышт.

Потапов.

„РВЭЗЭ КОММУНИСТ" ГАЗЭТ ЛУДШО-ШАМЫЧЛАН: ындэ газэт тылзылан 10 номыр 4 страницан лэкташ тӱҥалэш.

Г. И. Кондратьйэв.

КОМСОМОЛ ОЗАНЛЫКЫШТЭ ПОРӒДКЫМ ЫШТЫМАН

ВЛКСМ ЦК комсомол организаций-шамычлан комсомол озанлыкыштэ порӓдкым ышташ ик кана вэлэ огыл ончыктэн. Тугэ гынат Морко, Йоласал, Звэнига, да моло райкомол-шамычат ВЛКСМ ЦК-н ончыктымыжым шуктэн огыт шого.

Калык тушман кашак марий комсомол организацийын комсомол озанлыкшылан эҥгэкым ыштэныт. Йатыр комсомол организацийлаштэ комсомолэц-шамычын учэтный карточкышт укэ. Тидэ комсомол организацийлаштэ учотым йӧршын пытарымашкэ шуктэн.

Рэспублик мучко 797 „мэртвый душ" шотлалтэш. Тидын кокла гыч Звэнига районышто 175, Морко районышто 74, Ронго—39, Йоласал районышто 32, Кырык-Марий районышто 59 „мэртвый душ" шотлалтэш.

ВЛКСМ Обком бӱро кажнэ райкомолым кӱчык жапыштэ комсомол-шамычын личный карточкыштым нунын шогымо организацийышкэ колташ обйазатлэн. Но Звэнига райкомол (сэкрэтарь Салмин), Морко (Пэтров), Кырык - Марий (Алатов), Ронго (Сорокин) да моло райкомол-шамычат тидым шукташ шоналтэнат отытыл. Нуно чыла „уто" личный карточкым посна йашлыкыш гына оптэн шындэныт. Вэт нинэ „мэртвый душ" - шамыч шкэ районыштышт улыт. Тэвэ Морко райкомол 23 комсомолэцым „мэртвый душлан" шотлэн. Провэритлымэ годым палэ лийэ: нинэ 23 „мэртвый душ" шкэ районыштыштак улыт улмаш. Тидэ Морко райкомолын массэ дэч кӱрылтмыжым ончыкта.

Кажнэ райкомолын задачыжэ—2-3 тылзэш ик кана кажнэ комсомолэцын личный карточкыштым учотный карточкышт дэнэ сварэкым ыштыман. Тидэ комсомол озанлыкын состойанийжым сайэмдаш, порӓдкым ышташ полша.

Йатыр районлаштэ комсомол озанлыкыштэ нимогай порӓдкэ ыштымэ огыл. Марий-Турэк райкомолышто комсомолэц-шамычын личный карточкышт амыртыл да тӧрлалтыл пытарымэ улыт. Морко райкомолышто шуко личный карточ кыш то комсомолэцын лӱм жӧ, ачаж лӱмжӧ, комсомол билэтын номэржэ, комсо молыш пурымо жап, ий, национальность, образованьэ, социальный положэний ончыктымо огыл. Адак райкомол сэкрэтарын подписьшэ да райкомол сэкрэтарь - шамычын титакышт дэнэ лийэдэн. Нуно комсомолэцым учотыш налмэ, учот гыч снимматлымэ альэ комсомол билэт пумышт годым нунын дэч документым (паспортым, удостовэрэнийым да тулэч молымат) ончыдэ, сварэкым ыштыдэ заполньалтымэ. Тидын дэнэ йоҥгылышым ыштылыныт. Адак шукыж годым райкомол сэкрэтарь шамыч комсомол озанлык дэнэ шкэ огыт заниматлэ. Тидэ пашам тэхничэский сэкрэтарьлан да моло шамычлан ӱшанэн пуэныт. Тидлан мучашым ыштыман. Кажнэ райкомол сэкрэтарьлан комсомол озанлык дэнэ личнэ заниматлыман.

Райкомол-шамыч комсомол билэтым йомдарышэ-шамычлан эрэак ик гайэ стандартный рэшэнийым: „выговорым пуаш" альэ „на вид шындаш" луктыт. А тидэ фактэш моло комсомолэц-шамычлан комсомол билэтым сай аралаш огыт воспитатлэ.

Рэспублик кӧргыштӧ комсомол озанлыкым начар шындымаштэ Обкомоллат титакан. Обкомол комсомол озанлыкыштэ порӓдкым ышташлан кӱлэш полышым пуэн огыл.

Шушаш жапыштэ комсомол ончылно пэш кугу задачэ шога—комсомол докумэнт вашталтымаш. Тидэ пашам образцово эртарашлан кажнэ комсомол организацийлан кызытак комсомол озанлыкыштэ соотвэтствуйущий порӓдкым ыштыман.

Отв. рэдактор—
Г. М. ЭРСКИЙ.

Адрес редакции: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комн. № 74, телефон № 90.
Упол. Главлита Мар. АССР А—149. Тираж 3000 экз. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата. Из-во „Марий Коммуна".